

ارزیابی تاثیرات اجتماعی منطقه ویژه اقتصادی روستای جهان آباد شهرستان فامنین

مسعود سامیان*^۱، احمد یعقوبی فرانی^۲، رضا موحدی^۳، خلیل میرزایی^۱، الهام انصاری^۴ و مرجان سپه پناه^۱

۱. دانشجویان دکتری ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان، ایران

۲. استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان، ایران

۳. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان، ایران

۴. دانش آموخته کارشناسی ارشد توسعه روستایی دانشگاه بوعلی سینا همدان، ایران

پست الکترونیکی: samian.masoud@yahoo.com و m.samian92@basu.ac.ir

چکیده

روستاها در پیوند مستقیم با طرح‌های توسعه قرار دارند و این طرح‌ها تأثیرات کاملاً مشخصی بر زندگی اجتماعی و اقتصادی روستاییان می‌گذارند. امروزه تلاش می‌شود تا در قالب ارزیابی آثار توسعه‌ای طرح‌ها، منافع و مضرات فعالیت‌های توسعه‌ای بر هر منطقه ارزیابی و تحلیل شوند. هدف این مطالعه بررسی آثار اجتماعی منطقه ویژه اقتصادی روستای جهان‌آباد شهرستان فامنین می‌باشد. برای این منظور از روش تحقیق کمی - کیفی استفاده شد و اطلاعات از طریق پرسشنامه، فن مصاحبه، مشاهده در روستا به دست آمده‌اند. جامعه آماری این پژوهش را کلیه سرپرستان خانوارهای روستای جهان‌آباد تشکیل می‌دادند که به صورت تمام‌شماری نمونه‌ها انتخاب شدند. نتایج تحقیق نشان داد که از جمله آثار منطقه ویژه اقتصادی جهان‌آباد می‌توان به رونق کسب و کار در منطقه، عدم مهاجرت روستاییان، افزایش امکانات روستا، توسعه و آبادانی هر چه بیشتر روستا، افزایش مشارکت مردمی و یکپارچه شدن زمین‌های کشاورزی اشاره کرد که نتایج به دست آمده از طریق بررسی توسط آزمون T تک نمونه نیز تأیید و معنی دار شده است.

واژگان کلیدی: ارزیابی، اثرات اجتماعی، منطقه ویژه اقتصادی، جهان‌آباد، فامنین

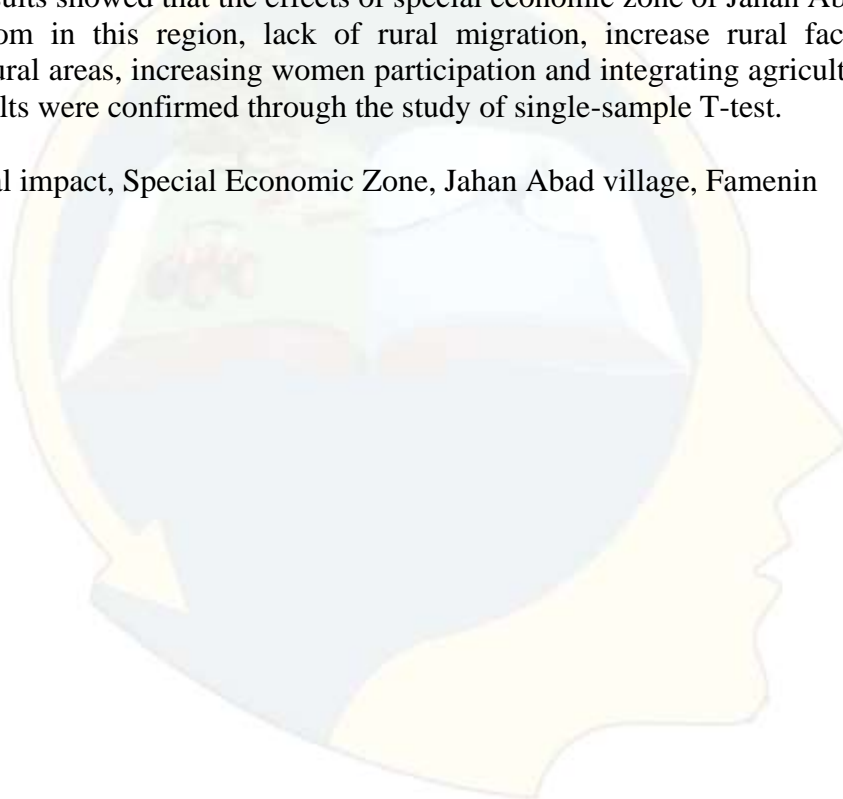
Social Impact Assessment of Special Economic Zone of Jahan Abad Village, Famenin City, Iran

Abstract

The villages are in direct link development projects and these projects have a significant impact on the social and economic life of villagers. Today, many efforts are made in the form of evaluating the effects of development projects, the benefits and harms of development activities are analyzed and evaluated on each area. The aim of this study is to evaluate the social work of special economic zone of Jahan Abad Village of Famenin city. For this purpose, quantitative-qualitative research method was used and Information was obtained through questionnaires, interviews and observations in the village. The populations of this research are all the heads of households of Jahan Abad village and the samples were selected as census. The results showed that the effects of special economic zone of Jahan Abad Village are: business boom in this region, lack of rural migration, increase rural facilities, the development of rural areas, increasing women participation and integrating agricultural lands. The obtained results were confirmed through the study of single-sample T-test.

Keywords:

Assessment, social impact, Special Economic Zone, Jahan Abad village, Famenin

مقدمه

تجربه سال‌های متمادی اقدامات توسعه‌ای براساس رویکرد اقتصادی و بدون ملاحظات زیست‌محیطی، فرهنگی، و اجتماعی این اقدامات، چندان خوشایند نبوده است. دستیابی به اهداف اقدامات توسعه‌ای، افزون بر فرایندهای اقتصادی نیازمند فراهم شدن شرایط اجتماعی ویژه ای است. هر اقدام توسعه‌ای احتمالاً تأثیراتی منفی به همراه دارد که بی‌توجهی به آن‌ها طیفی از مشکلات، نظیر مقاومت مردم و مشارکت نکردن آن‌ها را در پیشبرد اقدامات به دنبال خواهد داشت. اقدامات توسعه‌ای افزون بر پیامدهای مثبت‌شان، مسائلی نظیر فرسایش سرمایه اجتماعی، تخریب زیست‌محیطی، ایجاد تضاد میان دولت و مردم، آسیب‌های اجتماعی، نقض حقوق قانونی مردم، و ایجاد تبعیض‌های اجتماعی را نیز به همراه دارند و بروز مسائل مرتبط با هر یک از این مقوله‌ها دقیقاً ضد توسعه به شمار می‌آید (فاضلی، ۱۳۸۹).

ورود صنعت به اجتماعات محلی موجب دگرگونی‌هایی در ساختار اکولوژیکی منطقه، روابط اقتصادی و اجتماعی، شیوه معیشت و سبک زندگی مردم می‌شود که معمولاً با توسعه صنعتی منطقه همراه خواهد بود. درخلال جریان توسعه صنعتی نباید از کنار تغییرات ایجاد شده در اجتماعات محلی با بی‌تفاوتی گذشت و به جامعه و مردم بومی منطقه مجاور طرح‌های توسعه‌ای بی‌توجه بود، چراکه توسعه صنعتی و توسعه اجتماعی با یکدیگر پیوند متقابل دارند. قضاوت‌های سطحی درمورد افراد و گروه‌های ذی‌نفع در پروژه و نبود تعامل مناسب با آن‌ها و براساس انتظارات و ارزش‌های آنان، مشکلات و موانع بسیاری را در اجرای پروژه‌ها ایجاد می‌کند (طالبیان و عمرانی‌مجد، ۱۳۸۵). این امر موجب نادیده گرفتن محدودیت‌های اجتماعی، ارزش‌ها و نگرش‌های افراد جامعه محلی، دست کم گرفتن گروه‌های ذی‌نفع و مرجع و در نتیجه بروز مشکلات و زیان‌های فراوان بر سر راه پروژه‌های ملی و منطقه‌ای می‌شود (Cernea & Kudat, 1997).

بررسی‌ها نشان می‌دهند از آنجا که مکان‌یابی پروژه‌ها بیش‌تر براساس توجیه اقتصادی و سیاسی انجام می‌شوند، گاه ممکن است اهداف پروژه با بعضی شرایط اجتماعی اقتصادی جامعه محلی در تقابل قرار گیرند، که منجر به رفتارهای دور از انتظار طرفین (مجری پروژه و اجتماع محلی) می‌شود. بنابراین، به منظور تحقق و سامان‌دهی توسعه اجتماعی، انجام ارزیابی اجتماعی قبل و بعد از اجرا و همچنین در حین انجام پروژه (فرایندی) در کنار ارزیابی‌های اقتصادی و محیط زیستی می‌تواند موجب افزایش رفاه اجتماعی، مشارکت، و هم‌سویی مردم بومی با طرح‌های توسعه‌ای و صرفه‌جویی اقتصادی و دستیابی هرچه بیش‌تر به اهداف پروژه‌ها گردد (ملک‌حسینی و میرک‌زاده، ۱۳۹۳). در بخش صنعت و طرح‌های توسعه همان‌گونه که مدیریت و مهندسی عوامل اقتصادی و محیط زیستی انجام می‌شود، لازم است عوامل اجتماعی مرتبط با پروژه نیز مدیریت شوند تا بتوان از طریق توسعه اقتصادی و صنعتی به توسعه اجتماعی در جامعه محلی دست یافت. بنابراین، با توجه به پیچیدگی جوامع محلی و ارتباط شدید مؤلفه‌های مختلف مؤثر بر رفتار آن‌ها (مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و مذهبی) و تنوع تفاوت‌های این مؤلفه‌ها در جوامع و اجتماعات مختلف محلی، مطالعه در این زمینه ضرورت می‌یابد (طالبیان و عمرانی‌مجد، ۱۳۸۵).

مبانی نظری

ارزیابی تأثیرات اجتماعی (اتا)

ارزیابی تأثیرات اجتماعی، شاخه‌ای از علوم اجتماعی است که دانش لازم را برای تحلیل منظم و پیشاپیش تأثیرات اقدام، برنامه، پروژه یا تغییر سیاست پیشنهادی در کیفیت زندگی روزمره افراد و اجتماعاتی که محیط‌شان تحت تأثیر قرار می‌گیرد، فراهم می‌کند (برج، ۱۳۸۹). در تعریفی دیگر «برآورد پیامدهای اجتماعی را می‌توان فرایند تحلیل (پیش‌بینی، برآورد و بازاریابی) و مدیریت عواقب خواسته و ناخواسته مداخلات برنامه‌ریزی‌شده (سیاست‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها) برای محیط انسانی و هرگونه تغییر اجتماعی ناشی از این مداخلات دانست، به نحوی که محیط انسانی و زیستی - فیزیکی پایدارتر و عادلانه‌تری پدید آید» (ونکلی و بکر، ۲۰۰۹).

به عقیده وسترن و لینچ، ارزیابی تأثیر اجتماعی، ارزیابی پیامدهای سیاست‌های مختلف است. آنان هر فرایند سیاست‌گذاری را شامل چهار مرحله می‌دانند: ۱. صورت‌بندی سیاست‌های مختلف و جایگزین یکدیگر؛ ۲. انتخاب سیاستی برای اجرا؛ ۳. اجرای سیاست انتخاب‌شده؛ و ۴. ارزیابی و اصلاح (Western & Lynch, 2000). تحلیل تأثیر اجتماعی، ابزاری برای مرحله دوم است، هرچند در مرحله چهارم

نیز از آن استفاده می‌شود. ارزیابی پیامدهای اجتماعی نوعی خاص از ارزیابی اجتماعی برای تشخیص تأثیرات پروژه‌های خاص و تعیین راهبردهای غلبه بر این پیامدها یا حذرکردن از آنهاست. زمینه‌های کاربرد ارزیابی تأثیر اجتماعی از دیدگاه فینستربوش این‌ها هستند: ۱. تغییرات جمعیتی؛ ۲. تغییرات در اشتغال؛ ۳. جابه‌جایی مکانی؛ ۴. برهم خوردن ساختار محل‌های مکان زندگی مردم؛ ۵. تأثیرات سروصدا؛ ۶. تأثیرات زیباشناختی؛ ۷. تغییرات در دسترسی مردم به امکانات؛ ۸. تأثیرات بر تسهیلات فراغت و تفریح؛ ۹. بهداشت و ایمنی؛ ۱۰. بررسی واکنش‌های مردم؛ ۱۱. تأثیرات بر اجتماع محلی؛ و ۱۲. تغییرات در کاربری زمین (Western & Lynch, 2000).
اینکه هر فعالیت انسانی روی طبیعت تأثیراتی می‌گذارد، اصلی انکارناپذیر است. این تأثیرات در واقع چشم‌اندازی از فعالیت‌های انسان هستند و شناخت آن‌ها می‌تواند نقاط ضعف و قوت برنامه‌ها را نشان دهد و به هدفمندشدن و قانونمندی برنامه‌ها در نقاط مختلف یاری رساند (ملک‌حسینی و میرک‌زاده، ۱۳۹۳).

پیشینه تحقیق

ارزیابی پیامدهای اقتصادی ادغام چند روستا در شهرستان طارم علیا پس از زلزله نشان داد که در انتقال جمعیت دو روستای تخریب شده بالکلور و جمال‌آباد به روستای آب‌بر و ایجاد مجموعه ادغامی آب‌بر، به دلیل توجه نکردن به موضوع اشتغال و محدودیت منابع آب و خاک و همچنین نابرابری در بهره‌مندی از فرصت‌های شغلی محدودی که در بخش خدمات دولتی ایجاد شده بود، اجتماعات جابه‌جا شده به بهره‌برداری مجدد از منابع موجود در مکان‌های قبلی روی آوردند و مهاجرت‌های فصلی به سایر مکان‌ها از جمله شهرهای بزرگ همچنان ادامه یافت (افتخاری و بدری، ۱۳۸۲).

مطالعه منطقه لغور سوادکوه پس از اجرای سامان‌دهی خروج دام نشان داد که عواملی نظیر واگذارنشدن زمین، نبود اشتغال، اجرانشدن تعهدات و نداشتن احساس مالکیت به جنگل، به عنوان مهم‌ترین علل نارضایتی ایجادشده مطرح‌اند (حیدری و همکاران، ۱۳۸۲).
اسکان اجباری کوچ‌نشینان در سومالی تا پایان سال ۱۹۸۱، به علت نامتناسب بودن درآمد و نبود فرصت‌های شغلی باعث شد که بسیاری از اسکان‌یافتگان برای یافتن کار این محل‌ها را ترک کنند و کودکان و سال‌خوردگان را در آنجا باقی بگذارند (افتخاری و بدری، ۱۳۸۲).
بیات (۱۳۸۶)، در مطالعه‌اش به این نتیجه رسید که به‌رغم صرف هزینه‌های گزاف مادی و معنوی، وقفه زمانی بین آبادی زمین‌های کشاورزی و زمان احیای مجدد، فروش زمین‌های کشاورزی برای کاربری مسکونی و صنعتی، مشارکت ندادن روستاییان، عدم اعتماد کامل مردم به وعده‌های مسئولان، ریسک‌ناپذیری کشاورزان، انحراف طرح در سال‌های پیش از اجرا، بیش از یک دهه فاصله زمانی بین انجام طرح‌های مطالعاتی و بهره‌برداری از پروژه، و تمایل نداشتن کشاورزان به مشارکت مالی، از موانع تحقق اهداف به شمار می‌آیند.
در بررسی دیگر، رحمتی و نظریان (۱۳۸۸)، به این نتیجه رسیدند که احداث سد، آثار اقتصادی و اجتماعی منفی فراوانی در پی دارد و این تبعات برای جوامع روستایی که به دلیل شرایط خاص جغرافیایی، اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی کاملاً به محیط جغرافیایی وابسته‌اند، دوچندان است. بنی اسدی (۱۳۷۴)، در مطالعه‌ی خود به این نتیجه رسید که اجرای طرح در منطقه در کاهش مهاجرت و افزایش اشتغال تأثیر داشته است.

کریمی و همکاران (۱۳۹۱)، از مطالعه‌شان به این نتیجه رسیدند که کارخانه ذوب آهن کردستان بیش‌ترین تأثیر کاهشی را بر مشارکت روستاییان در پروژه‌های توسعه روستایی و بیش‌ترین تأثیر افزایشی را در بخش زیرساختی داشته است.
نتایج ارزیابی شکوری و عسگری (۱۳۹۱)، نشان می‌دهند که برنامه‌های مسکن روستایی اثربخشی خوبی در زمینه صدور پروانه، نظام فنی روستایی، تسهیلات بهسازی، و تعمیرات دارند و عملکردشان در زمینه آموزش بناهای محلی ضعیف است. نتایج ارزیابی تأثیرات نیز تأثیر خوب مجموعه برنامه‌ها بر کیفیت ساخت‌وساز را در روستاهای مرکزی استان نشان می‌دهد.

یافته‌های تحلیل یاری حصار و همکاران (۱۳۹۰)، نشان می‌دهند که کلان‌شهر تهران نه تنها، منجر به پایداری سکونتگاه‌های روستایی واقع در حوزه نفوذ خود نشده، بلکه به ناپایداری بیش‌تر آن‌ها نیز انجامیده است. در حوزه مطالعه شده مذکور برخلاف تصور رایج پایداری ابعاد زیست‌محیطی در مقایسه با دیگر ابعاد بیش‌تر است.

پژوهش‌های انجام شده در خصوص آثار اسکان مجدد در منطقه گامبلا در جنوب غربی اتیوپی نشان می‌دهند که پروژه‌های اسکان مجدد انجام شده برای حفظ محیط زیست، غالباً بر مبنای منافع سیاسی کوتاه‌مدت تعریف شدند و چون برنامه‌ای مدون و سازمان‌یافته در خصوص آن‌ها وجود نداشت، نه تنها بهبودی در وضعیت زیست‌محیطی ایجاد نکردند، بلکه درگیری‌های قومی، جنگل‌زدایی و تخریب بیش‌تر محیط زیست را نیز به دنبال داشتند (Woube, 2005).

در بررسی آثار اقتصادی- اجتماعی طرح اسکان مجدد در دریاچه چاد در نیجریه، مجریان طرح با تأکید بیش از حد بر زیرساخت‌هایی نظیر مدرسه، مرکز بهداشتی و درمانی، فروشگاه، و مراکز تفریحی از نیازهای اصلی دیگر غفلت ورزیدند؛ درحالی که مردم اسکان‌داده شده ترجیح می‌دادند به جای چنان امکاناتی، مسکن مناسب و راه مواصلاتی داشته باشند تا بتوانند نیازهای زندگی‌شان را راحت‌تر به دست آورند. در آن پروژه، عملاً مشکلات به وجود آمده به همراه حاصل خیز نبودن زمین و معضلات ناشی از دوری از وطن، به عذاب‌آورترین تجربه کوچ‌کنندگان تبدیل شد (Oruonye, 2011).

داده‌ها و روش‌ها

معرفی منطقه مورد مطالعه

روستای جهان‌آباد در شهرستان فامنین استان همدان و در دهستان خرم‌دشت واقع شده است. جمعیت روستا طبق سرشماری سال ۱۳۸۵، ۱۲۴۳ نفر اعلام شده است که تقریباً دارای ۳۰۰ خانوار می‌باشد. روستای جهان‌آباد در منطقه فامنین به عنوان منطقه ویژه اقتصادی تعیین شده است. از آثار تاریخی این روستا پل تاریخی جهان‌آباد می‌باشد. پل تاریخی جهان‌آباد در ۶ کیلومتری شهر فامنین، در روستای جهان‌آباد واقع شده. در مسیر جاده قدیم همدان- تهران و کربلای معلی بوده و قدمتش رو مربوط به دوره صفوی می‌داند. پل جهان‌آباد، از ۵ دهنه، با قوس‌های جناقی تشکیل شده و عمده مصالح آن لاشه‌سنگ، آجر و ملات ساروج است. طاق‌های جناقی آن یک‌متر عرض دارند که مقدار استقامت پل را افزایش می‌دهند. نوع آجرکاری به شیوه "نر" در وسط چشمه‌ها خودنمایی می‌کند و فاقد هر آرایشی می‌باشد. پایه‌های این پل، جهت استحکام این پل ساخته شده که در زمان طغیان رودخانه مورد استفاده قرار می‌گیرد و وظیفه عبور آب و موج‌شکنی را بر عهده داشته و فشار آب را کم می‌کند. این اثر در تاریخ ۹ فروردین ۱۳۷۸ با شماره ثبت ۲۲۸۷ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

پژوهش حاضر به صورت پیمایشی انجام شده است. در این روش با انتخاب و مطالعه نمونه‌های منتخب از جامعه، فراوانی، توزیع و روابط بین متغیرها مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. جامعه آماری تحقیق عبارتند از: مجموع سرپرستان خانوارهای روستای جهان‌آباد شهرستان فامنین که ۳۱۰ خانوار می‌باشند و به صورت تمام‌شماری انتخاب شده‌اند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های حاوی ۴ سؤال باز و ۳۵ سؤال بسته استفاده شده است. دقت شاخص‌ها و گویه‌ها در پرسشنامه یا روایی صوری توسط متخصصان فن مورد تأیید قرار گرفته است. برای بررسی پایایی ابزار تحقیق پرسشنامه در اختیار تعدادی از سرپرستان خانوارها قرار گرفت و نتایج آن بررسی و آلفای کرونباخ آن ۰/۸۹. درصد به دست آمده که رقم قابل قبولی است. با توجه به ماهیت تحقیق در مطالعه حاضر داده‌ها توصیف و تحلیل شده‌اند. در بخش توصیف اطلاعات از آماره‌های توصیفی مثل فراوانی و درصد، استفاده شده است. پرسشنامه این کار با توجه به ماهیت کار ارزیابی تأثیر اجتماعی به صورت نمره‌ای از ۰ تا ۱۰ تعیین گردید که از سرپرستان خانوارها خواسته شد در مورد هر یک از گویه‌های عنوان شده نمره‌ای بدهند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

ویژگی‌های فردی پاسخ‌گویان

از مجموع ۳۱۰ خانوار امکان دسترسی به ۲۷۰ سرپرستان خانوار فراهم شد که اطلاعات آن به شرح ذیل می‌باشد:
میانگین سنی افراد مورد مطالعه (سرپرستان خانوارها) ۵۸/۱۲ سال می‌باشد که شغل بیش از ۸۵ درصد مردم منطقه کشاورزی بوده و نیز از نظر سطح تحصیلات نیز اکثر جامعه مورد مطالعه (بیش از ۶۸ درصد دارای تحصیلات زیر دیپلم) بودند؛ همچنین از نظر وضعیت اقتصادی نیز ۱۴ درصد خوب، ۳۷ درصد متوسط و ۴۹ درصد ضعیف را عنوان کردند.

نتایج حاصل از اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به ایجاد منطقه ویژه اقتصادی از دیدگاه مردم منطقه در جدول ۱ آمده است:

جدول ۱) نتایج حاصل از اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به ایجاد منطقه اقتصادی جهان‌آباد از دیدگاه مردم منطقه

اولویت	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۱	۱/۰۷	۸/۷۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب توسعه گردشگری می‌شود.
۲	۱/۱۰	۸/۰۸	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب رونق کسب‌وکار می‌شود.
۳	۱/۶۶	۸/۰۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ایجاد کسب‌وکارهای جدید و اشتغال می‌شود.
۴	۱/۷۰	۷/۸۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب عدم مهاجرت روستاییان می‌شود.
۵	۱/۵۵	۷/۸۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب بازدید بیش‌تر مسئولین از روستا می‌شود.
۶	۱/۸۳	۷/۴۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش امکانات تفریحی در روستا می‌شود.
۷	۲/۰۴	۷/۳۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش امکان رفاهی در روستا می‌شود.
۸	۱/۶۵	۷/۲	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب توسعه و آبادانی روستا می‌شود.
۹	۲/۳۴	۶/۹	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب مشارکت مردم در سایر پروژه‌های توسعه روستایی می‌شود.
۱۰	۲/۳۰	۶/۸۶	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش مشارکت مردم در امور مختلف می‌شود.
۱۱	۲/۲۳	۶/۶۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب سهولت رفت‌وآمد به شهر می‌شود.
۱۲	۲/۰۱	۶/۴۶	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش مشاغل غیر کشاورزی در روستا می‌شود.
۱۳	۲/۲۲	۶/۴۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب کسب‌وکارهای تخصصی در روستا می‌شود.
۱۴	۲/۱۹	۶/۲۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب توسعه راه‌های بین مزارع می‌شود.
۱۵	۲/۴۹	۶/۲۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش ترافیک جاده‌ای می‌شود.
۱۶	۲/۳۱	۶/۱۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش مشارکت در سرمایه‌گذاری جمعی می‌شود.
۱۷	۲/۰۸	۶/۱۰	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی می‌شود.
۱۸	۲/۴۲	۵/۹۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب کاهش بیکاری در منطقه می‌شود.
۱۹	۲/۶۸	۵/۸۸	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش امید به آینده در بین مردم می‌شود.
۲۰	۲/۰۶	۵/۶۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب رونق کشاورزی می‌شود.
۲۱	۲/۰۹	۵/۶۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ماندگاری جوانان در روستا می‌شود.
۲۲	۲/۲۷	۵/۵۸	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب تبدیل روستا به گلستان می‌شود.
۲۳	۲/۶۲	۵/۵۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش ورود کارگران و کارمندان غریبه به روستا می‌شود.
۲۴	۲/۴۷	۵/۴۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب صدمه‌رسیدن به محیط زیست روستا می‌شود.
۲۵	۲/۷۹	۵/۴۰	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش اعتماد به نفس روستاییان می‌شود.
۲۶	۲/۰۶	۵/۲۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود افراد غریبه به روستا می‌شود.
۲۷	۲/۱۶	۵/۰۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب از بین رفتن چهره‌ی طبیعی روستا می‌شود.
۲۸	۲/۱۳	۴/۹۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب سلب امنیت و آرامش روستا می‌شود.
۲۹	۲/۳۸	۴/۹۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا می‌شود.
۳۰	۲/۲۲	۴/۲۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب از بین رفتن فرهنگ اصیل روستا می‌شود.

نمره داده‌شده: کم‌ترین=۰ و بیش‌ترین=۱۰

بنابره اظهارات پاسخگویان و پس از اولویت بندی پاسخها، در زمینه ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد، موارد مانند: توسعه گردشگری، رونق کسب و کار، ایجاد کسب و کارهای جدید و اشتغال، عدم مهاجرت روستاییان، بازدید بیش تر مسئولین از روستا، به ترتیب دارای بیش ترین تأثیر بوده و مواردی همچون: از بین رفتن چهره ی طبیعی روستا، سلب امنیت و آرامش روستا، ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا و از بین رفتن فرهنگ اصیل روستا، دارای کم ترین اثر می باشند.

به منظور بررسی نتایج حاصل از اجرای منطقه ویژه اقتصادی و مقایسه نظرات مردم بومی منطقه با میانگین فرضی از آزمون تی تک نمونه استفاده شده است همان طوری که بیان شد از آزمون T تک نمونه ای برای آزمون این فرضیه به کار گرفته می شود که آیا یک نمونه مورد نظریه جامعه ای با میانگین مشخص تعلق دارد یا خیر. در واقع میانگین یک نمونه را با میانگین جامعه مقایسه می کند. در واقع به دنبال پیدا کردن اختلاف و تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین جامعه است.

جدول ۲) نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه

گویه ها	میانگین	انحراف معیار	آزمون T	سطح معنی داری
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب توسعه گردشگری می شود.	۸/۷۳	۱/۰۷	۲۶/۹۹	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب توسعه گردشگری در منطقه خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب رونق کسب و کار می شود.	۸/۰۸	۱/۱۰	۲۱/۵۳۳	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب رونق کسب و کار در منطقه خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب ایجاد کسب و کارهای جدید و اشتغال می شود.	۸/۰۱	۱/۶۶	۱۴/۰۵۹	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب ایجاد کسب و کارهای جدید و اشتغال در منطقه خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب عدم مهاجرت روستاییان می شود.	۷/۸۵	۱/۷۰	۱۲/۹۴۳	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب عدم مهاجرت روستاییان خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب بازدید بیش تر مسئولین از روستا می شود.	۷/۸۱	۱/۵۵	۱۴/۰۱۵	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب بازدید بیش تر مسئولین در تمام فصول سال از منطقه خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب افزایش امکانات تفریحی در روستا می شود.	۷/۴۵	۱/۸۳	۱۰/۳۳۷	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهانآباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب افزایش امکانات تفریحی در منطقه خواهد شد.			
ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهانآباد سبب افزایش	۷/۳۵	۲/۰۴	۸/۸۸۵	*** ۰/۰۰۰
	پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهانآباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه			

امکانات رفاهی در روستا می‌شود.				ویژه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب افزایش امکانات رفاهی در منطقه خواهد شد.
** ۰/۰۰۰	۱۰/۲۹۷	۱/۶۵	۷/۲	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب توسعه و آبادانی روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب توسعه و آبادانی روستا خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۶/۲۸۶	۲/۳۴	۶/۹	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب مشارکت مردم در سایر پروژه‌های توسعه روستایی می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب مشارکت بیشتر مردم در سایر پروژه‌های توسعه روستایی در منطقه خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۶/۲۷۸	۲/۳۰	۶/۸۶	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش مشارکت مردم در امور مختلف می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب افزایش مشارکت مردم در امور مختلف خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۵/۶۰۸	۲/۲۳	۶/۶۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب سهولت رفت‌وآمد به شهر می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب سهولت رفت‌وآمد به شهر خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۵/۶۴۵	۲/۰۱	۶/۴۶	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش مشاغل غیر کشاورزی در روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب افزایش مشاغل غیر کشاورزی در روستا خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۵/۰۴۱	۲/۲۲	۶/۴۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب کسب و کارهای تخصصی در روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب کسب‌وکارهای تخصصی در روستا خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۴/۴۱۹	۲/۱۹	۶/۲۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب توسعه راه‌های بین مزارع می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب توسعه راه‌های بین مزارع خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۳/۸۲۱	۲/۴۹	۶/۲۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش ترافیک جاده‌ای می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب افزایش ترافیک جاده‌ای خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۳/۷۸۸	۲/۳۱	۶/۱۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب مشارکت در سرمایه‌گذاری جمعی را افزایش می‌دهد.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب مشارکت در سرمایه‌گذاری جمعی را افزایش می‌دهد.				

گذاری جمعی را افزایش خواهد شد.				
** ۰/۰۰۰	۴/۰۷۹	۲/۰۸	۶/۱۰	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب یکپارچه سازی زمین‌های کشاورزی می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۹ درصد سبب یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی خواهد شد.				
** ۰/۰۰۴	۲/۹۸۷	۲/۴۲	۵/۹۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب کاهش بیکاری در منطقه می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب کاهش بیکاری در منطقه خواهد شد.				
** ۰/۰۱۳	۲/۵۵۲	۲/۶۸	۵/۸۸	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش امید به آینده در بین مردم می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب افزایش امید به آینده در بین مردم خواهد شد.				
** ۰/۰۱۸	۲/۴۳۸	۲/۰۶	۵/۶۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب رونق کشاورزی می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب رونق کشاورزی خواهد شد.				
** ۰/۰۲۲	۲/۳۴۶	۲/۰۹	۵/۶۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ماندگاری جوانان در روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب ماندگاری جوانان در روستا خواهد شد.				
* ۰/۰۵۱	۱/۹۸۹	۲/۲۷	۵/۵۸	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب تبدیل روستا به گلستان تبدیل می‌گردد.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب تبدیل روستا به گلستان تبدیل می‌گردد.				
۰/۱۱۰	۱/۶۲۲	۲/۶۲	۵/۵۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش کارگران و کارمندان غریبه به روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش کارگران و کارمندان غریبه به روستا می‌شود.				
۰/۳۸۰	۱/۳۵۷	۲/۴۷	۵/۴۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب صدمه رسیدن به محیط زیست روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب صدمه رسیدن به محیط زیست روستا می‌شود.				
۰/۲۷۲	۱/۱۰۹	۲/۷۹	۵/۴۰	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش اعتماد به نفس روستاییان می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب افزایش اعتماد به نفس روستاییان می‌شود.				
۰/۴۲۰	۰/۸۱۲	۲/۰۶	۵/۲۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود افراد غریبه به روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود افراد غریبه به روستا می‌شود.				

۰/۸۵۹	۰/۱۷۹	۲/۱۶	۵/۰۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب از بین رفتن چهره‌ی طبیعی روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب از بین رفتن چهره‌ی طبیعی روستا نمی‌شود.				
۰/۸۰۹	-/۲۴۲	۲/۱۳	۴/۹۳	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب سلب امنیت و آرامش روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب سلب امنیت و آرامش روستا نمی‌شود.				
۰/۷۸۷	-/۲۷۱	۲/۳۸	۴/۹۱	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا نمی‌شود.				
** ۰/۰۱۱	-/۲۶۱۵	۲/۲۲	۴/۲۵	ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد سبب از بین رفتن فرهنگ اصیل روستا می‌شود.
پس از نظرسنجی از افراد ساکن در روستای جهان‌آباد (مردم بومی منطقه)، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان‌آباد به احتمال بیش از ۹۵ درصد سبب از بین رفتن فرهنگ اصیل روستا خواهد شد.				

آباد از دیدگاه مردم بومی منطقه نمودار (۱) اثرات منطقه ویژه اقتصادی روستای جهان

بحث و بررسی

همانگونه که از نتایج تحقیق حاضر برمی آید، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان آباد باعث ایجاد موارد مطلوبی مانند:

- توسعه گردشگری،
- رونق کسب و کار،
- ایجاد کسب و کارهای جدید و اشتغال،
- عدم مهاجرت روستائیان،
- بازدید بیش تر مسئولین از روستا،
- افزایش امکانات تفریحی در روستا،
- افزایش امکان رفاهی در روستا،
- توسعه و آبادانی روستا،
- مشارکت مردم در سایر پروژه های توسعه روستایی،
- افزایش مشارکت مردم در امور مختلف،
- سهولت رفت و آمد به شهر،
- افزایش مشاغل غیر کشاورزی در روستا،
- کسب و کارهای تخصصی در روستا،
- توسعه راه های بین مزارع بهتر،
- افزایش مشارکت در سرمایه گذاری جمعی،
- سبب یکپارچه سازی زمین های کشاورزی،
- سبب کاهش بیکاری در منطقه،
- افزایش امید به آینده در بین مردم،
- رونق کشاورزی،
- ماندگاری جوانان در روستا،
- و تبدیل روستا به گلستان می گردد.

در عین حال، ایجاد منطقه اقتصادی در روستای جهان آباد باعث ایجاد موارد ذیل نمی گردد:

- افزایش کارگران و کارمندان غریبه به روستا
- صدمه رسیدن به محیط زیست روستا
- افزایش اعتماد به نفس روستائیان
- ورود افراد غریبه به روستا
- از بین رفتن چهره ی طبیعی روستا
- سلب امنیت و آرامش روستا
- ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا
- از بین رفتن چهره ی طبیعی روستا

آثار و عواقب منفی این اقدام توسعه‌ای نیز عبارت است از:

- افزایش ترافیک جاده‌ای،
- صدمه‌رسیدن به محیط زیست روستا،
- ورود افراد غریبه به روستا،

پس از بررسی و جمع‌بندی موارد، می‌توان نتیجه گرفت که اکثریت موارد (بیش از ۲۰ مورد)، به عنوان دستاوردهای مطلوب و مناسب اجراء طرح توسعه‌ای منطقه اقتصادی روستای جهان‌آباد لحاظ گردیده است؛ در عین حال، ذی‌نفعان طرح، تنها به چند مورد محدود از عواقب و پیامدهای منفی طرح مانند: افزایش ترافیک جاده‌ای، صدمه‌رسیدن به محیط زیست روستا و ورود افراد غریبه به روستا اشاره نموده و علی‌رغم انتظار پژوهشگر و نیز روند طبیعی اجراء طرح‌های توسعه‌ای که بعضاً با مقاومت ذی‌نفعان و ساکنین منطقه روبه‌رو می‌گردد، پاسخگویان، مواردی مانند: افزایش کارگران و کارمندان غریبه به روستا، صدمه‌رسیدن به محیط زیست روستا، افزایش اعتماد به نفس روستاییان، ورود افراد غریبه به روستا، از بین رفتن چهره‌ی طبیعی روستا، سلب امنیت و آرامش روستا، ورود فرهنگ شهری و غریبه به روستا و از بین رفتن چهره‌ی طبیعی روستا، را جزء موارد نامطلوب لحاظ نموده و ظاهراً اعتقادی به این دستاوردهای منفی ندارند. این مسأله، نشان‌دهنده نگاه و دید مناسب ساکنان و ذی‌نفعان بوده و موجب رونق اقتصادی منطقه خواهد گردید. ناگفته پیداست که اکثریت مردم با اجراء چنین طرح توسعه‌ای موافق بوده و آثار و پیامدهای مثبت و ارزشمندی را برای آن قائل هستند.

پیشنهادها

- ۱- دستگاه‌ها، سازمان‌ها و مجریان طرح‌های توسعه‌ای به دلیل محدودبودن منابع و اعتبارات و نیز قرار گرفتن در شرایط کنونی کشور که با مشکلات و مسایل گوناگونی دست‌درگیر می‌باشد، پیش از اجراء طرح‌های توسعه‌ای خود، الزاماً از ارزیابی تأثیرات اجتماعی استفاده نموده و از توانمندی‌ها و قابلیت‌های آن بهره‌لازم را کسب نمایند.
- ۲- دست‌اندرکاران، تصمیم‌گیرندگان و مجریان طرح‌ها، نتایج ارزشمند ارزیابی تأثیر اجتماعی را به دقت مطالعه نموده و از پیشنهادها و توصیه‌های آن استفاده لازم داشته باشند.
- ۳- حتماً از نظرات و پیشنهاد ذی‌نفعان و ساکنان منطقه بهره‌گرفته و از مشارکت آنان و دانش محلی در پروژه استفاده شود. زیرا جلب مشارکت عمومی ذی‌نفعان و افرادی که متأثر از نتایج اقدام توسعه‌ای هستند، در پیشبرد اهداف ارزیابی تأثیر اجتماعی و نیز اقدام توسعه‌ای نقش به‌سزایی دارد.
- ۴- مسئولین اجرایی، نباید هزینه انجام ارزیابی تأثیرات اجتماعی را جزء هزینه‌های از دست رفته بدانند، بلکه آن را در زمره سرمایه‌گذاری لحاظ نمایند، زیرا نتایج حاصل از مطالعات آتا از هدررفت سرمایه‌ها در سطح کلان کشور و موازی‌کاری جلوگیری می‌نماید.
- ۵- آشنایی سیاست‌گذاران و مسئولین اجرایی کشور با مفهوم آتا (اصول، ویژگی‌ها، مراحل و مزایا و...) تأثیر بسیار مثبتی در نهادینه شدن این دانش خواهد داشت. بنابراین، به نظر می‌رسد، در صورتی که متولیان و عالمان این دانش، تلاش خود را مبنی بر اشاعه و گسترش مفاهیم "آتا" در بین افراد تأثیرگذار معطوف نمایند، کمک شایانی به ایجاد و تقویت ساختار این علم در سازمان‌ها و دستگاه‌ها خواهند نمود.
- ۶- در صورتی که سازمان یا دستگاهی به این نتیجه رسید که ارزیابی تأثیر اجتماعی در اقدام توسعه‌ای (سیاست، برنامه یا طرح) صورت پذیرد، پیش از انجام آن مراحل ارزیابی نیاز و ارزیابی نیاز به "آتا" کاملاً بررسی شده و در صورت لزوم، ارزیابی تأثیر اجتماعی انجام گردد.

منابع

- طالبیان، الف و عمرانی مجد، ع. (۱۳۸۶). ارزیابی تأثیرات اجتماعی پروژه‌های صنعت نفت و گاز. فصلنامه مدیریت و منابع انسانی در صنعت نفت. سال اول، شماره ۱، زمستان ۱۳۸۶.
- بکر، اچ. و ونکلی، اف. (۱۳۸۸). راهنمای بین‌المللی برآورد پیامدهای اجتماعی، مترجم: هادی جلیلی، تهران: دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران و جامعه‌شناسان.
- فاضلی، م. (۱۳۸۹). ارزیابی تأثیرات اجتماعی. تهران: معاونت امور اجتماعی و فرهنگی اداره کل اجتماعی شهرداری تهران.
- افتخاری، ع.ر. و بدری، س.ع. (۱۳۸۲). ارزیابی پیامدهای اقتصادی ادغام روستاها پس از حادثه زلزله از دیدگاه توسعه پایدار؛ مورد روستاهای بالکلور و جمال‌آباد از شهرستان طارم‌علیا، مجله مدرس علوم انسانی.
- برج، ر.ج. (۱۳۸۹). راهنمای عملی ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ترجمه م.ع. رضانی، و م. قلیچ، جامعه‌شناسان، تهران.
- حیدری، ق.، خلیلیان، ص.، و ارزانی، ح. (۱۳۸۲). بررسی و تحلیل مشکلات اقتصادی و اجتماعی طرح سامان‌دهی خروج دام و تجمع جنگل‌نشینان در جنگل‌های شمال کشور (مطالعه موردی: منطقه لفور سوادکوه)، پژوهش‌نامه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خزر.
- ملک‌حسینی، الف و میرک‌زاده، ع. (۱۳۹۳). ارزیابی تأثیرات اجتماعی سد سلیمان‌شاه سنقر بر روستاهای تحت پوشش شبکه آبیاری و زهکشی سد. پژوهش‌های روستائی، دوره ۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۳.
- بنی‌اسدی، م. (۱۳۷۴). تأثیر طرح‌های آبخوان‌داری آب‌باریک بم، بر وضعیت اقتصادی- اجتماعی ساکنین، مرکز تحقیقات آبخیزداری.
- بیات، م (۱۳۸۶). ارزیابی اجتماعی پروژه انتقال آب از میدان محمدیه تهران به شهرستان‌های. اسلام‌شهر، شهریار و رباط‌کریم جهت مصارف کشاورزی.
- رحمتی، ع و نظریان، الف. (۱۳۸۸). آثار اقتصادی- اجتماعی و زیست‌محیطی سکونتگاه‌های مشمول جابه‌جایی ناشی از ایجاد سدها (مطالعه موردی سد گتوند علیا، رودخانه کارون). پژوهش‌های محیط زیست، سال اول، شماره ۲.
- شکوری، ع و عسگری، ن. (۱۳۹۱). ارزیابی عملکرد برنامه‌های مسکن روستایی و تأثیرات آن بر کیفیت ساخت‌وساز مناطق روستایی در برنامه چهارم توسعه (مطالعه موردی: استان هرمزگان)، فصلنامه پژوهش‌های روستائی، سال سوم، شماره ۲ (پیاپی ۱۰).
- کریمی، ف، احمدوند، م و کریمی، ف. (۱۳۹۱). سنجش درجه اثرگذاری کارخانه ذوب آهن کردستان بر توسعه نواحی روستایی پیرامون، فصلنامه پژوهش‌های روستائی، سال سوم، شماره ۳ (پیاپی ۱۱).
- یاری‌حصار، الف، بدری، ع و فرجی‌سبک‌بار، ح. (۱۳۹۰). سنجش و ارزیابی پایداری حوزه روستایی کلان‌شهر تهران، فصلنامه پژوهش‌های روستائی، سال دوم، شماره ۴ (پیاپی ۸).
- Cernea Michael M, Kudat Ayse, (1997) Social Assessments for Better Development .Case Studies in Russia and Central Asia, ENVIRONMENTALLY SUSTAINABLE DEVELOPMENT STUDIES AND MONOGRAPHS SERIES NO .16.
- Vanclay, F. (2009). Social Impact Assessment, Prepared for Thematic Review V.2: Environmental and Social Assessment for large dams, available in: <http://www.dams.or>.
- Western, J. and Lynch, M. (2000). Overview of the SIA Process. Berg, New York.
- Oruonye, E., 2011, The Socio-Economic Impact of the Lake Chad Resettlement Scheme, Nigeria, African Journal of Environmental Science and Technology, PP. 238-245.
- Woube, M., 2005, Effects of Resettlement Schemes on the Biophysical and Human Environments: The Case of the Gambela Region, Ethiopia, Florida: Universal Publishers Boca Raton.